

Bola frazéma „píše ako český žandár“ odrazom kvalitnej pripravenosti četníkov v medzivojnovom období?¹

Anotáciat: Článok sa zaoberá frazémou „píše ako český žandár“. Cieľom článku je poukázať na súvis uvedenej frazémy so systémom prijímania četníkov, ich vzdelávania a služobnými povinnosťami, právami a zákazmi. Článok kladie dôraz na vzdelávací systém „četníctva“.

Kľúčové slová: četník, prijímanie četníkov, vzdelávanie četníkov, četnícke školy, povinnosti a práva četníkov.

Úvod

Kultúrne dedičstvo je „nenahraditeľné bohatstvo štátu a jeho občanov, je dokladom vývoja spoločnosti, filozofie, náboženstva, vedy, techniky, umenia, dokumentom vzdelanostnej a kultúrnej úrovne slovenského národa, iných národov, národnostných menšín, etnických skupín a jednotlivcov, ktorí žijú alebo v minulosti žili na území Slovenska, ...tvorí nedeliteľnú súčasť kultúrneho dedičstva Európy a celého ľudstva“.² Kategorizuje sa na hmotné a nehmotné hodnoty. Hmotné sú predovšetkým archívne dokumenty, historické knižničné fondy, zbierky múzeí a galérií, výtvarné diela, architektonické objekty, archeologické nálezy, objekty ľudového umenia a i. Medzi nehmotné hodnoty patria jazykové a literárne prejavy, ktoré sa šíria ústne alebo zvukovými nosičmi. Radíme sem najmä zvesť, legendu, povesť, historické piesne a spevy, ľudovú slovesnosť, zvyky, tradície a i.³ Patria sem aj viaceré výrazy súvisiace s historickými udalosťami, ktoré prenikli do rečového slovníka. Napríklad často používaným výrazom, ktorý prenikol do slovníka občanov Slovenskej republiky, je frazéma „husársky kúsok“. Viaže sa na udalosť z roku 1757, keď veliteľ husárov Andrej Hadík prepadol a obsadil mesto Berlín so stratou iba desiatich mužov. Ďalšou frazémou, ktorá sa často používa najmä na južnom Slovensku, je „dostať világoš“. Používa sa v súvislosti s udalosťou z roku 1849, keď uhorské revolučné vojská kapitulovali pred ruskou cárskou armádou pri obci Világos. Azda najviac používanou frazémou na celom Slovensku je frazéma „píše ako český četník“ alebo „píše ako český žandár“.⁴ Vzťahuje sa na obdobie prvej Československej republiky (ČSR), keď českí „četníci“ pôsobili na území Slovenska. Ich pôsobenie súviselo s tým, že uhorské žandárstvo bolo po vzniku ČSR rozpustené, keďže ho tvorili žandári maďarskej národnosti.⁵ Českí četníci mali rakúsku školu a pri výkone služby najskôr všetko zapísali a potom konali. Naproti tomu uhorskí žandári nerobili žiadne vyšetrovanie. Dotyčného zbili tak, aby na to nezabudol. Cieľom bolo, aby viac neotravoval a aby porozprával o tom aj ostatným.⁶ Občania na území Slovenska neboli zvyknutí na takéto nové spôsoby správania sa zo strany bezpečnostných zložiek štátu. Aj preto ich vo výraznej miere zaujalo správania sa četníkov ako reprezentantov bezpečnostných zložiek štátu. Následne tento nový model správania začali používať pri komparácii s inými podobnými

¹ Príspevok je výstupom z riešenia projektu APVV-0199-20: Transformácia populačného vývoja na Slovensku v regionálnom pohľade od konca 19. do polovice 20. storočia.

² Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva zo dňa 28.2.2001 š. 91/2001 Zb.z. [online]. Dostupné na internete: https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/1_deklaracia_NR_SR.pdf. [cit. 23. novembra 2023].

³ KAČÍREK, Ľuboš-RAGAČ, Radoslav a Pavol TIŠLIAR, 2013. *Múzeum a historické vedy: vysokoškolská učebnica*, s. 20.

⁴ KAČÍREK, Ľuboš, 2022. *Nehmotné kultúrne dedičstvo na Slovensku*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.nocka.sk/wp-content/uploads/2022/07/Nehmotne-kulturne-dedicstvo-na-Slovensku.pdf>. [cit. 23. novembra 2023].

⁵ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ, 1999. *Dějiny policie a četnictva II.: Československo (1918-1938)*, s. 52.

⁶ Externý prispievateľ. Keď písal český četník... . In: *webový portál Korzár SME* [online]. Dostupné na internete: <https://korzar.sme.sk/c/4650216/ked-pisal-cesky-cetnik.html>. [cit. 23. novembra 2023].

udalostami alebo javmi. Dôvodom odlišného prístupu bezpečnostných zložiek bol vznik Rakúsko-Uhorskej monarchie v roku 1867. Slovensko patrilo do uhorskej časti monarchie a české krajiny do rakúskej časti monarchie. Verejná správa sa tak vyvíjala odlišne na území Slovenska ako v českých krajinách. Po vzniku ČSR bolo četníctvo jediným organizovaným ozbrojeným zborom s pevnou štruktúrou.⁷ Definované bolo ako vojensky organizovaný zbor, ktorý bol určený na udržiavanie verejného poriadku a verejnej bezpečnosti. Ako bezpečnostný orgán štátu patrilo do podriadenosti štátnych politických úradov.⁸

Frazéma „píše ako český žandár“ je odrazom toho, ako vtedajšia spoločnosť vnímala osobu četníka. Z hľadiska významu uvedenej frazémy je možné konštatovať, že spoločnosť hodnotila četníka ako osobu vysoko disciplinovanú a vzdelanú, ktorá mala záujem ochraňovať jej práva, slobodu a majetok. Vystupovanie a správanie sa četníka na verejnosti súviselo predovšetkým s prepracovaným systémom prijímania četníkov, vzdelávania a presného vymedzenia ich povinností, práv a zákazov. Základnými piliermi systému boli zákony, predpisy a nariadenia, ktoré nielen určovali podmienky jeho fungovania, ale zabezpečovali aj jeho kontrolu. Okrem disciplinárnych predpisov a vojenského trestného zákona to bola hlavne četnícka služobná inštrukcia, ktorá obsahovala pokyny týkajúce sa správania a vystupovanie četníka. Spolu s prísahou nahradzovala akýsi etický kódex četníctva.⁹ Systém vzdelávania četníctva bol efektívny. Neumožňoval vzdelávať sa bezúčelne. Ba naopak, zaručoval, že všetci četníci sa neustále vzdelávali. Vzdelávanie garantovalo odbornosť a profesionalitu četníkov, keďže jeho absolvovanie bolo hlavnou podmienkou obsadenia funkcie v rámci četníckeho zboru.¹⁰

1 Prijímanie četníkov

Četníctvo sa dopĺňalo prijímaním nových uchádzačov, ktorí sa dobrovoľne hlásili k četníckemu zboru. Prihlásení uchádzači boli prijímaní najprv ako četníci na skúšku.¹¹ Prijatý mohol byť iba občan ČSR, ktorý bol bezúhonný, svojprávny, duševne spôsobilý, prekročil vek 21 rokov, ale zároveň nedosiahol vek 35 rokov.¹² Taktiež bol slobodný alebo bezdetný vdovec, fyzicky zdatný, primeranej výšky, ovládal slovom aj písmom štátny jazyk a mal absolvovanú obecnú školu.¹³ Uchádzač musel mať absolvovaný vojenský výcvik, vojenskú službu so zbraňou, ktorej minimálna dĺžka bola v súlade s ustanovením branného zákona pre bežnú prezenčnú vojenskú službu. Ministerstvo vnútra mohlo upustiť od striktných podmienok z dôvodu veku, rodinného stavu a jazyka, ak im žiadateľ vyhovel v lehote do dvoch rokov. Dišpenz od uvedených podmienok bol stanovený preto, aby sa ľahšie vykonávalo dopĺňanie četníctva na Slovensku a Podkarpatskej Rusi príslušníkmi z vlastného územia.¹⁴ Výnimky boli udeľované najmä bývalým rádovým legionárom, ktorí nemali ambície na služobne vyššie miesta. Napríklad, nemuseli dosahovať výšku 165 cm, ale stačilo im 160 cm. Medzi hlavnú výhodu patrilo to, že čas strávený v légiách sa im trojnásobne započítaval do četníckej služby a výslužby.¹⁵

⁷ GALAŠ, Radek, 2019. *Československé četníctvo (1918-1929)*, s. 39.

⁸ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četnických předpisů*, s. 1.

⁹ GALAŠ, Radek, 2019. *Československé četníctvo (1918-1929)*, s. 194.

¹⁰ GALAŠ, Radek. *Vzdělávání u četnictva*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.policista.cz/clanky/reportaz/vzdelavani-u-cetnictva-536/>. [cit. 23. novembra 2023].

¹¹ Zákon o četníctve zo dňa 14. apríla 1920, čís. 299 Zb. z. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. [online]. Dostupné na internete: https://data.atlascloud.cz/LCR/Rejstrik/Sb/public/1920/sb056-1920/299_1920/299_1920.pdf. [cit. 23. novembra 2023].

¹² ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četnických předpisů*, s. 9.

¹³ Tamže, s. 10.

¹⁴ Tamže, s. 11.

¹⁵ GALAŠ, Radek, 2019. *Československé četníctvo (1918-1929)*, s. 65.

Súčasťou prijímacieho procesu bolo aj preverovanie morálnej bezúhonnosti uchádzača, jeho rodiny, vrátane tiet, ujev, sesterníc a bratrancov. Zisťovala sa aj ich povest' v mieste bydliska. Mnohokrát uchádzač nebol prijatý, ak jeho príbuzní mali záznam v trestnom registri alebo mali povest' bitkárov, opilcov, alebo výtržníkov.¹⁶ Za problematické sa považovalo, ak bol uchádzač ženatý. Keďže četnícka správa potrebovala četníkov, ktorých mohla prekladať na rôzne miesta podľa potreby. Taktiež si uvedomovala, že četník so záväzkami pôjde veľmi neochotne do zákrokov, ktoré by ohrozovali jeho život. Chcela si vychovávať príslušníkov lojalných k četníckej službe. U četníka so záväzkami bolo zrejmé, že jeho prvoradá lojalita bola k rodine, nie k četníckemu zboru.¹⁷ Dĺžka procesu preverovania závisela od veľkosti rodiny uchádzača a vyťaženia četníckych staníc, ktoré vykonávali šetrenie.

V prípade prijatia dostal uchádzač povolávací rozkaz. Na jeho základe sa dostavil k doplňovaciemu oddeleniu, kde bol zaradený do školy na výcvik četníkov na skúšku.¹⁸ Pred vstupom do školy skladal prisahu, v ktorej sa zaväzoval verne slúžiť ČSR a jej zákonom.¹⁹ Prisaha sa skladala hromadne. Po jej prečítaní četníci zvolali: „Tak prisaháme!“ Potom vlastnoručne podpísali prisahu pred komisiou, ktorá bola uložená na zemskom četníckom veliteľstve.²⁰ Po vstupe do četníckeho zboru boli povinní zaviazat' sa k štvorročnej službe, z toho jeden rok slúžiť ako četník na skúšku.²¹ Teoretický výcvik četníkov na skúšku trval päť mesiacov u doplňovacieho oddelenia. Potom pokračoval výcvikom v praktickej službe na niektorej četníckej stanici po zostávajúce obdobie do konca skúšobného roka. Do definitívneho stavu mohli byť prijatí iba tí četníci, ktorí ukončili povinný skúšobný rok a zložili záverečnú skúšku na škole pre výcvik četníkov na skúšku.²²

Ak sa v službe osvedčili a odslúžili najmenej štyri roky, mohli byť vybraní do školy pre výcvik veliteľov staníc. Najosvedčenejší velitelia staníc boli potom vyberaní do školy pre výcvik výkonných dôstojníkov, kde sa pripravovali pre riadenie bezpečnostnej služby na okresných četníckych staniaciach. Nastavený systém zaručoval, aby sa do vyšších funkcií dostávali len tie osoby, ktoré boli z hľadiska potrieb štátneho aparátu najosvedčenejšie.²³

2 Povinnosti četníkov

Četníctvo chápalo svoju činnosť ako službu štátu. Uvedomovalo si, že bez pomoci verejnosti nemôže dôsledne plniť svoju funkciu. Svoju kultúru stavalo hlavne na správaní sa na verejnosti.²⁴ Preto bolo veľmi dôležité, aby sa četník v spoločnosti správal vážne, slušne a zdvorilo. Platilo, že ak pri služobnom výkone utrpela na ujme vážnosť jednotlivca, utrpela tým na ujme vážnosť celého zboru. Museli si preto strážiť svoju dobrú povest' vzájomnou kontrolou medzi sebou.²⁵ Každá necnosť alebo zlozvyk museli byť potlačené už v zárodku.²⁶ Ak četníci našli svojho kolegu niekde opitého, museli ho schovať pre občanmi a prípad služobne nahlásiť.²⁷ Významnú pozornosť týmto veciam venoval zemský četnícky veliteľ,

---

¹⁶ Tamže, s. 61.

¹⁷ Tamže, s. 62.

¹⁸ Tamže, s. 61.

¹⁹ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četnických předpisů*, s.23.

²⁰ Tamže, s. 29.

²¹ Tamže, s. 13.

²² Tamže, s. 44.

²³ BOHATA, Ivana, 1978. *Protílidová úloha četnictva v letech 1918-1938*, s. 47.

²⁴ GALAŠ, Radek, 2019. *Československé četnictvo (1918-1929)*, s. 196.

²⁵ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četnických předpisů*, s. 61.

²⁶ ERHART, Josef, 1932. *Rukověť četnictva*, s. 195.

²⁷ Tamže, s. 196.

ktorý vzbudzoval a udržiaval u četníckeho veliteľstva zmysel pre povinnosť, usilovnosť, družnosť a vzájomnosť.²⁸ Nebolo dovolené verejne poukazovať na nedostatky četníkov.²⁹

Okrem seriózneho vystupovania na verejnosti bol četník povinný starať sa o svoj vzhľad, uniformu, výstroj a výzbroj. Uniforma bola označením príslušnosti k četníckemu zboru a zároveň nositeľkou označenia predstaviťa štátu. Četník na skúšku mal zakázané nosiť civilný odev, aby sa naučil uniformu nosiť, starať sa o ňu a rešpektovať ju.³⁰ Ostatní četníci museli nosiť uniformu iba v službe.³¹

Každý četník bol povinný vyhýbať sa hrubosti a zbytočnému obťažovaniu. Nemal sa zapájať do malicherností. Mal sa vyhýbať zbytočným rečiam a kritike, aby nedošlo k námietkam, že prípadnú vec sám vyprovokoval. Vo všeobecnosti sa mal vyhýbať každému nápadnému správaniu. Mal mať na pamäti, že po márnom miernejšom zakročení nemôže zameniť formu energického správania za hrubosť. V prípade, ak sa niekto choval neslušne, mal ho vyzvať „v mene zákona“, aby sa správal slušne. Ak to nepomohlo, mohol sa odvolávať na to, že je v službe na ochranu zákona. Vyjadrovať sa mal mať čo najstručnejšie, aby nedával príležitosť na námietky alebo ohováranie. Mal sa vyvarovať používaniu slova „zavrieť“ namiesto slova „zatknúť“ alebo používania iných vulgárnych slov. V službe si mal byť vedomý toho, že zákon ho chráni iba vtedy, ak sám koná v medziach zákona.³² Správanie četníka malo byť vždy vojenské. Pokojná a primeraná chôdza, aby mohol pozorovať všetko, čo sa deje v jeho okolí. Požiadavkám od občanov na nejaké vysvetlenie mal s vojenskou slušnosťou vždy zdvorilo vyhovieť. Nemal prejavovať nevôľu alebo reagovať stroho.³³

Ak politický úrad nepožadoval od četníctva zvláštne služby, malo četníctvo obchádzať svoj obvod podľa spracovaného náčrtu obvodu schváleného politickou správou. Vykonávanie tejto obchôdzky bolo nepretržité bez ohľadu na počasie, denný alebo nočný čas. Ak to bezpečnostné pomery dovoľovali, četníci medzi 22 hodinou a 4 hodinou mohli odpočívať, pričom platilo pravidlo, že čas odpočinku nesmel presiahnuť jednu štvrtinu celkovej doby obchôdzky.³⁴ Četník alebo veliteľ četníckej hliadky bol priamo zodpovedný za plnenie obdržaného rozkazu.³⁵ Keď odchádzal do služby, musel byť podľa predpisov riadne ustrojený a vyzbrojený. Mal mať pri sebe zápisník, služobnú knižku, obväzový balíček, retiazkové putá a pátracie pomôcky. Četnícka hliadka nosila pri obchôdzkach jedno elektrické svietidlo. Zápisník slúžil na zapisovanie udalostí a bol podkladom pre písanie četníckych oznámení. V prípade obnovených trestných riadení bol významným dôkazom. Služobná knižka slúžila četníkovi aj ako legitimácia pri cestách železnicou k použitiu vojenského tarifu. Trasa cesty však musela byť riadne zapísaná. Ak nastal dôvod cesty železnicou počas obchôdzky, tak musel byť dopísaný. Dokonca četníci mali 25 % zľavu na pokrmy v staničných reštauráciách, ak pri službe využili železnice.³⁶

Mal byť nepodplatiteľný a pravdovravný. Jeho oznámenia mali byť písané tak, ako sa v skutočnosti stali. V správach muselo byť jasne označené, čo bolo podľa jeho vlastného pozorovania, a čo bolo podľa pozorovania a výpovede iných osôb.³⁷ Musel ovládať zákony a nariadenia, ktoré súviseli s jeho službou, aby vedel posúdiť, ktoré činy a opomenutia sú

²⁸ ERHART, Josef, 1932. *Rukovět četnictva*, s. 98.

²⁹ Tamže, s. 218.

³⁰ GALAŠ, Radek., 197. *Československé četnictvo (1918-1929)*, s. 197.

³¹ ERHART, Josef, 1932. *Rukovět četnictva*, s. 258.

³² ERHART, Josef, 1932. *Rukovět četnictva*, s. 193.

³³ Tamže, s. 195.

³⁴ ERHART, Josef – PINKAS, Oldřich. *Sbírka četnických předpisů*. Kroměříž : Knihtiskáren J. Gusek, 1923. s. 143.

³⁵ Tamže, s. 144.

³⁶ ERHART, Josef, 1932. *Rukovět četnictva*, s. 198..

³⁷ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četnických předpisů*, s. 69.

podľa zákona trestné.³⁸ Ak počas obchôdzky došlo k udaniu, mal si to zapísať do svojho zápisníka. Pri trestných činoch, ktoré boli spáchané slovne, mal povinnosť zapísať si ich do zápisníka a potom ich dať podpísať osobe, ktorá ich spáchala. Zväčša išlo o urážky četníctva. V obzvlášť dôležitých prípadoch v záujme trestného riadenia mohol požiadať o spísanie protokolu obecny alebo policajný úrad.³⁹

Četník bol vyzbrojený služobnou šablou a karabínou s bodákom alebo pištoľou.⁴⁰ Pištoľou bol vyzbrojený najmä počas služby v meste, pri administratívnych vyšetrovaniach, cestou na sudy, pri eskortách vlakom, pri službe na železničných staniach a pod.⁴¹ Karabínu so vztýčeným bodákom používal iba pri službe v zomknutých oddieloch alebo sústredených silách.⁴² Obušok pri obyčajných obchôdzkach nebol dovolený, nosil ho iba do služby pri výtržnostiach alebo zhromaždeniach.⁴³ Nemohol používať týranie pri zatýkaní, vyšetrovaní alebo výsluchu, inak by sa dopúšťal skutkovej podstaty trestného činu.⁴⁴ Zbraň nemohol nikomu požičiavať alebo sa s ňou hrať.⁴⁵

Povinnosťou četníka bolo zachovávať prísnu mlčanlivosť o všetkých služobných záležitostiach. Nevzťahovalo sa to len na výkon služby, ale aj na to, čo so službou mnohokrát nesúviselo. Išlo najmä o informácie, ktoré sa dozvedal pri prehliadkach domov alebo osôb.⁴⁶

3 Práva a zákazy pre četníkov

Vyšší predstavený oslovoval podriadených slovom „pán“ a pripojil vojenskú hodnosť. Četníka na skúšku oslovovali jeho vojenskou hodnosťou a priezviskom. Bola mu priznaná hodnosť „závodčí“.⁴⁷

Četníci mohli byť premiestňovaní na iné miesto výkonu iba z dôležitých služobných príčin. Snahou bolo udržať četníkov na mieste, kde boli zaradení. Na druhej strane, bol to akýsi typ ochrany pred premiestnením četníkov, ktorí boli svojim nestranným konaním nepohodlní pre určité vrstvy občanov. Pri žiadosti o premiestnenie zo Slovenska alebo Podkarpatskej Rusi, t. j. na zemské veliteľstvo do Prahy alebo Brna, musel četník pripojiť vyhlásenie podpísané dvomi svedkami, že sa vzdáva nároku na tzv. stabilizačné výhody.⁴⁸

Pri výkone služby nemohli fajčiť, vstupovať do hostincov, výčapov alebo kaviarní na účel jedenia, pitia a zabávania sa. Mali sa vyvarovať všetkého, čo by mohlo vyvolávať nepriaznivé poznámky, ohováranie alebo posmech občanov. V praxi to znamenalo, že kúpiť si jedlo mohol, ale nemohol ho tam jesť. V ostatných prípadoch mohol vstupovať do hostincov iba služobne na účelom zistenia poznatkov v rámci obchôdzky alebo z dôvodu kontroly knihy cudzincov.⁴⁹ Ak tak musel vykonať, muselo to byť v súlade s jeho služobnými povinnosťami a každý takýto počin musel hlásiť svojmu veliteľovi.⁵⁰ Mimo služby mu takisto bolo zakázané navštevovať pohostinstvá a krčmy, ktorá nemajú dobrú povest'. Nemohol sa stýkať s osobami zlej povesti a vodiť ich do kasární alebo četníckeho bytu. Nesmel sa oddávať pitiu alkoholu,

³⁸ ERHART, Josef, 1932. *Rukovět četníctva*, s. 192.

³⁹ Tamže, s. 225.

⁴⁰ Tamže, s. 199.

⁴¹ Tamže, s. 200.

⁴² Tamže, s. 201.

⁴³ Tamže, s. 202.

⁴⁴ Tamže, s. 194.

⁴⁵ Tamže, s. 193.

⁴⁶ Tamže, s. 210.

⁴⁷ Tamže, s. 18.

⁴⁸ Tamže, s. 212.

⁴⁹ Tamže, s. 219.

⁵⁰ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četnických předpisů*, s. 67.

hazardným hram, hýriť alebo zadlžovať sa.⁵¹ Nepripustné bolo, aby manželka četníka prevádzkovala pohostinstvo alebo výčap.⁵²

Nesmel sa dať podplatiť a konať s náklonnosťou alebo odporom k niekomu.⁵³ Všetku služobnú činnosť mal vykonávať iba podľa pravdy. V spojitosti s výkonom služby mal zakázané prijímať dary, odmeny alebo pohostenia. Nesmel vykonávať služobné povinnosti na účel nejakého sľubu v prospech seba alebo svojej rodiny. Musel mať vždy na pamäti, že každé konanie v rozpore s platnými predpismi môže mať za následok stíhanie vojenským súdom. Dokonca aj odsúdenie pre prečin mohlo mať za následok stratu hodnosti a prepustenie z četníctva.⁵⁴

Pri služobnom styku s verejnými úradníkmi mal preukazovať úctu a úslužnosť. Týkalo sa to nielen prednostu služobného úradu, ale aj o ostatných úradníkov politickej správy a súdov.⁵⁵ Nemohol sa miešať do výkonu iných úradov alebo konať voči jeho nadriadeným.⁵⁶ Na civilného úradníka sa mohol sťažovať iba svojmu vojenskému predstavenému. Žiadosť musel smerovať priamo na veliteľa oddelenia četníctva, ktorému prislúchala disciplinárna právomoc a ktorý nebol v podriadenosti civilných úradov. Nemohol žiadať veliteľa četníckej stanice, keďže ten bol v podriadenosti civilného úradu.⁵⁷

Četníci získavali odmeny za úspešné vyšetrenie prípadu, ale až po schválení zemským četníckym veliteľstvom. Pri odhalení podvodného vývozu tovaru, najmä poľných obilnín, im mohla byť vyplatená až 50 % odmena z ceny tovaru. Pri podvodnej doprave dobytká alebo koní to mohlo byť od 10 % do 50 % z predajnej ceny. Ak odhalili, zistili alebo vyšetrili dôchodkové priestupky (dane, clá, ...), mohla im byť vyplatená raz do roka odmena za úspešnú súčinnosť. Četnícky útvar mohol získať odmenu aj v podobe deputátu. S povolením zemského četníckeho veliteľstva mohol získať ako deputát drevo alebo uhlie. Deputát nesmel prevyšovať spotrebu četníckeho útvaru alebo byť predaný za peniaze.⁵⁸

Mnohé automobilové podniky vykonávali nedovolenú dopravu písomností, čím porušovali výsadné právo štátu na prevádzku poštových služieb. Četníci mali kontrolovať na autobusových tratiach, ktoré boli prevádzkované súkromnými podnikateľmi, či neoprávnené neprepravujú písomné oznámenia. V prípade zistenia nezákonnej prepravy poskytovalo Poštové riaditeľstvo četníkom zvlášť peňažné odmeny.⁵⁹

Četník bez uniformy bol súkromnou osobou a nebol zákonom chránenou osobou. Iba ustrojený v uniforme bol oprávnený služobne zakročiť. V civilnom oblečení mohol zadržáť zločincina, osobu považovanú za nebezpečnú alebo osobu pristihnutú pri čine tak, ako aj každý občan. Vo všetkých ostatných prípadoch musel upovedomiť četnícku stanicu alebo policajnú stráž, aby zakročila.⁶⁰ Pri zakročení v ostatných prípadoch musel vyhodnotiť dve podmienky, či ide o nebezpečenstvo z omeškania a či existuje nádej na úspech. Nebezpečenstvo z omeškania znamenalo, že četník nemohol odložiť zákrok, keďže účel služobného výkonu by mohol byť zmarený. Nádej na úspech četník vyhodnocoval až po nebezpečenstve z omeškania a analyzoval, či existuje nádej na úspech z hľadiska výzbroje alebo počtu. Ak boli obe podmienky vyhodnotené kladne, mohol zakročiť. Bol však povinný mať pri sebe zbraň, ktorá bola viditeľná a na začiatku zákroku prehlásiť „v mene zákona“.⁶¹

⁵¹ ERHART, Josef., 1932. *Rukověť četníctva*, s. 220.

⁵² ERHART, Josef, 1937. *Rukověť četníctva*, s. 263.

⁵³ ERHART, Josef., 1932. *Rukověť četníctva*, s. 220..

⁵⁴ Tamže, s. 221.

⁵⁵ Tamže, s. 196.

⁵⁶ Tamže, s. 194.

⁵⁷ Tamže, s. 197.

⁵⁸ Tamže, s. 223.

⁵⁹ Tamže, s. 239.

⁶⁰ Tamže, s. 205.

⁶¹ Tamže, s. 206

Četník mal byť apolitický a nesmel vstupovať do politických strán.⁶² Nemohol prijímať funkcie v rozličných korporáciách, správnych, dozorných, školských alebo osvetových výboroch.⁶³ Vojenské osoby mali zakázané zúčastňovať sa v rovnošate verejných politických schôdzí, zhromaždení a demonštrácií.⁶⁴ Od mája roku 1927 nemohli byť príslušníci četníctva zapisovaní do voličských zoznamov, teda nemohli byť volení a boli zbavení volebného práva.⁶⁵

Medzi četníctvom bolo zakázané vykonávať akékoľvek formy peňažných a iných zbierok, keďže podrývali disciplínu četníctva.⁶⁶ Zakázané boli aj zbierky a dary pre učiteľov a veliteľov v četníckych školách. Z dôvodu narušania vojenskej disciplíny a poriadku bolo zakázané četníckym veliteľom, štátnym úradníkom a ich rodinným príslušníkom využívať príslušníkov četníctva na rozličné práce a obstarávanie tovarov a služieb.⁶⁷

Ženiť sa mohli iba v prípade, ak získali definitívu a dovŕšili štvorročnú službu v četníctve alebo vek tridsať rokov.⁶⁸ Na sobáš potrebovali súhlas zemského četníckeho veliteľa.⁶⁹ Kolkované žiadosti o povolenie sobáša predkladali služobnou cestou. K žiadosti museli pripojiť krstné listy snúbencov, osvedčenie farára alebo politického úradu o slobodnom alebo vdovskom stave nevesty, vysvedčenie obecného (policajného) úradu o bezúhonnosti nevesty a v prípade nedosiahnutia dospelosti nevesty aj otcovské povolenie. Predstavený veliteľ žiadajúceho četníka sa musel vyjadriť, či žiadateľ žil v usporiadaných hmotných pomeroch a sobášom by sa nedostal do pomerov, ktoré by sa s postavením četníkov nezhodovali. Takisto musel uviesť, či výchova a život nevesty zodpovedali požiadavkám, ktoré boli kladené na četníkov tak, aby bola zachovaná vážnosť četníckeho stavu a služby.⁷⁰

Četnícki dôstojníci a zástupcovia dôstojníkov, ich vdovy a siroty mali nárok na zaopatrovanie. Pri vymeriavaní výslužného sa četnícky prídavok počítal na základe služobného času stráveného v četníctve. Ak četník prišiel o život pri výkone služby, vdovy a siroty boli zaopatrované čiastkou, ktorá prislúchala četníkovi pri dosiahnutí štyridsiateho roku služby.⁷¹ Z hľadiska ubytovania patrila četníkom peňažná náhrada.⁷²

4 Vzdelávanie četníkov

Cieľom vzdelávania četníkov bolo, aby získali odborné vedomosti, prehĺbili si všeobecné vzdelanie, zvýšili svoju fyzickú zdatnosť a vypestovali si morálne vlastnosti. Tieto ciele sa dosahovali teoretickým výcvikom, ktorý sa realizoval v četníckych školách, odborných kurzoch a na četníckych staniach. Četnícke školy sa delili na školy pre četníkov na skúšku, školy na výcvik veliteľov staníc a školy na výcvik výkonných dôstojníkov. Školy a odborné kurzy sa zriaďovali v doplnovacích oddeleniach zemských četníckych veliteľstiev. Odborné kurzy mohli byť podľa potreby aj na iných četníckych útvaroch.

---

⁶² BOHATA, Ivana., 1978. *Protiidová úloha četníctva v letech 1918-1938*, s. 47.

⁶³ ERHART, Josef., 1932. *Rukověž četníctva*, s. 210..

⁶⁴ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četníckých předpisů*, s. 128.

⁶⁵ GALAŠ, Radek, 2019. *Československé četníctvo (1918-1929)*, s. 225.

⁶⁶ ERHART, Josef, 1937. *Rukověž četníctva*, s. 276.

⁶⁷ Tamže, s. 277.

⁶⁸ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četníckých předpisů*, s. 16.

⁶⁹ GALAŠ, Radek, 2019. *Československé četníctvo (1918-1929)*, s. 227.

⁷⁰ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četníckých předpisů*, s. 32.

⁷¹ Tamže, s. 17.

⁷² Tamže, s. 18.

4.1 Škola na výcvik četníkov na skúšku

Všetci prijatí uchádzači k četníckemu zboru boli zaradovaní do školy na výcvik četníkov na skúšku. Konalo sa tak, aby sa pre všetkých četníkov na skúšku rovnako zabezpečoval teoretický a praktický výcvik.⁷³ Škola začínala prvého septembra a trvala osem mesiacov. Jej cieľom bolo odovzdať novoprijatým četníkom pevný základ pre ich ďalší systematický výcvik a výkon služby. V škole sa vyučovali predmety všeobecného vzdelávania, označované ako predmety skupiny A a odborné predmety, ktoré sa označovali ako predmety skupiny B.

K predmetom všeobecného vzdelávania patrili: *jazyk služební, jazyk menšinový, počty a měřictví, dějepis, zeměpis, přírodopis a zdravotěda*. V rámci predmetu *jazyk služební* sa učili pravopis, skloňovanie, časovanie, tvoriť a deliť jednoduché a zložité vety. Trénovali správnu výslovnosť pri čítaní textu, prerozprávanie hovoreného textu a písanie písomných prác. Dôraz sa kládol na pravopis a tvorbu slohov. Cieľom písomných prác bolo, aby sa žiaci v čo najkratšej dobe naučili vytvárať krátke a jasne štruktúrované služobné hlásenia, udania a správy v služobnej reči.⁷⁴ Dialo sa to hlavne kvôli tomu, že četníci sa zaväzovali iba k štvorročnej službe. Ak už vedeli koncipovať, boli považovaní za schopných samostatne vykonávať službu.⁷⁵

Medzi odborné predmety skupiny B patrili: *zákon o četnictvu, kasární předpis, právo ústavní a správní, obecný trestní zákon, trestní řád, vojenský trestní zákon a vojenský trestní řád, služba pátrací a daktyloskopická, služební řád branné moci republiky Československé I. díl a náuka o zbraních a střelbe*.⁷⁶

Žiakom bol vysvetľovaný celý zákon o četnictve, organizačné ustanovenia pre četníctvo v rozsahu potrebnom pre podriadeného četníka a četnícke služobné inštrukcie po § 109. Objasňovaná im bola stavebno-ubytovacia problematika četníckych veliteľstiev a staníc. Preberali ustanovenia ústavy, správneho práva a organizáciu politických, policajných a samosprávnych úradov. Oboznamovali sa s typológiou najčastejšie sa vyskytujúcich zločinov, prečinov a priestupkov.⁷⁷ Cieľom bolo, aby četníci vedeli posúdiť, ktoré činy a opomenutia zákona sú trestné.⁷⁸ Získavali prehľad o organizácii, kompetenciách a postupoch trestného riadenia na trestných súdoch a štátnych zastupiteľstvách.⁷⁹ Venovali sa organizácii a pôsobnosti vojenských justičných orgánov. Preberali vojenské trestné činy, ktoré sa týkali najmä porušovania vojenského postupu voči nadriadeným, porušovania povinností v strážnej službe, dezercie, vzbury, porušovania disciplíny, nedodržiavania predpisov a i. Dôležitým vyučovacím predmetom z hľadiska výkonu četníckej služby bola *náuka o zbraních a střelbe*, ktorá sa venovala opisu a činnosti četníckych zbraní.⁸⁰ Vojenský výcvik sa sústredil iba na vojenské vystupovanie a zaobchádzanie so zbraňou. Nevyžadoval však veľa času, keďže väčšina četníkov už mala vojenský výcvik.⁸¹ Vykonával sa aj výcvik v ostrej streľbe z karabíny a pištole.⁸²

Praktické cvičenia na výkon četníckej služby sa začínali až po troch mesiacoch teoretickej prípravy. Zamerané boli na obchádzku a pátraciu službu tak, aby četníkov naučili všetky povinnosti, ktoré vyplývali z tejto činnosti. Cvičenia prebiehali aj v noci. Inštruktori dbali na to, aby sa žiaci naučili dôsledne pozorovať všetko, čo sa okolo nich deje. Ak išlo

⁷³ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ, 1999. *Dějiny policie a četnictva II : Československo (1918-1938)*, . s. 55.

⁷⁴ *Instrukce pro četnícké školy. 2. doplnené vydanie*, 1932. s. 18.

⁷⁵ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četníckých předpisů*, s. 182.

⁷⁶ Tamže, s. 19-20.

⁷⁷ Tamže, s. 20.

⁷⁸ ERHART, Josef, 1932. *Rukověť četnictva*, s. 192.

⁷⁹ Tamže, s. 20.

⁸⁰ *Instrukce pro četnícké školy. 2. doplnené vydanie*. Praha : Ministerstvo vnútra, 1932. s. 20.

⁸¹ ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četníckých předpisů*, s. 182.

⁸² Tamže, s. 21.

o školu pre výcvik veliteľov staníc, žiaci boli zaradovaní na pozície veliteľov hliadok. Podľa možnosti sa cvičenia dopĺňali o psychotechnickú skúšku pamäti a o schopnosti pozorovacie, kombinačné, úsudkové, koncentračné a logického myslenia.

V rámci osvetovej a spoločenskej výchovy mali žiaci rôzne prednášky o spoločenskom správaní, navštevovali múzeá, kultúrne inštitúcie, podniky a významné továrne.

4.2 Škola na výcvik veliteľov staníc

Cieľom školy na výcvik veliteľov staníc bolo rozšíriť všeobecné a odborné vedomosti četníkov s definitívou, ako aj vštepiť im základné zásady vyučovania a výchovy, aby získali spôsobilosti k funkcii veliteľa četníckej stanice. Do školy mohli byť prijatí len tí četníci s definitívou, ktorí úspešne vykonali prijímaciu skúšku.⁸³ Na pripustenie ku skúške bola potrebná dĺžka služobnej doby. Prijímacia skúška sa konala spravidla začiatkom júla a skladala sa z písomnej a ústnej časti. Uchádzači vykonávali písomnú skúšku z dvoch tém, jedna bola všeobecného charakteru a druhá odborného. Na spracovanie každej témy mali určený čas dve hodiny. Pri písomnej skúške bol prítomný jeden člen komisie. Práce boli ihneď po odovzdaní opravené a klasifikované. Ústna skúška sa konala z troch predmetov. Prvým bol *zákon o četníctve*, ktorý okrem samotného zákona zahŕňal aj organizačné predpisy pre četníctvo a četnícke služobné inštrukcie. Druhým predmetom bol *všeobecný trestný zákon a trestný poriadok*, tretím bolo *ústavné a správne právo*.⁸⁴

Vyučovanie v školách na výcvik veliteľov začínalo, rovnako u všetkých zemských četníckych veliteľstiev, prvého septembra a trvalo desať mesiacov. Podobne ako v školách na výcvik četníkov na skúšku aj tu prebiehalo vyučovanie z predmetov skupiny A, teda všeobecných predmetov a odborných predmetov, ktoré patrili k predmetom skupiny B.⁸⁵

Na spomenutých predmetoch sa preberala učebná látka oveľa podrobnejšie ako na škole pre výcvik četníkov na skúšku. Vyučovanie bolo zamerané na získanie širšieho rozhľadu, ktorý bol potrebný pre výkon funkcie veliteľa četníckej stanice.

Pri praktickom výcviku sa dbalo na to, aby četníci na obchôdzke boli riadne ustrojení a vyzbrojení, naučili sa dôsledne pozorovať a spozorované poznatky správne posudzovať. Zbraň sa učili nosiť tak, aby ju mohli včas a efektívne použiť. Na vykonávaných trestných prípadoch sa učili zisťovať ich skutkovú podstatu, opisovať miesto činu, opisovať samotný trestný čin, vyhľadávať a zaisťovať stopy, vypočúvať svedkov a opisovať veci a osoby, ktoré mali súvis s trestným činom. Z daného prípadu sa učili podávať ústne hlásenie a ihneď na mieste činu vyhotoviť oznámenie s náčrtom v hrubých rysoch. Na ďalších vyučovacích hodinách sa učili podrobne písomne spracovať konkrétny prípad.

Rozhľad a skúsenosti získavali aj návštevou policajných múzeí alebo účasťou pri väčších trestných riadeniach. Ako budúci velitelia staníc a učitelia podriadených četníkov sa počas výučby jedenkrát až dvakrát do mesiaca zúčastňovali na jednu hodinu ako hospitujúci poslucháči v škole na výcvik četníkov na skúšku.⁸⁶

4.3 Pokračovací výcvik

Teoretický výcvik četníkov nebol ukončený absolvovaním škôl u doplňovacích oddelení. Pokračoval na četníckych staniach podľa rozvrhu, ktorý vydával zemský četnícky veliteľ. Rozvrh bol rovnaký pre všetky četnícke stanice v pôsobnosti zemského četníckeho veliteľstva. Vypracovaný bol tak, aby sa prebrala celá učebná látka určená pre podriadeného

---

⁸³ Tamže, s. 22.

⁸⁴ Tamže, s. 23.

⁸⁵ Tamže, s. 24-25.

⁸⁶ Tamže, s. 28.

četníka. Pri koncipovaní rozvrhu sa prihliadalo na to, aby sa včas prebrala tá učebná látka, ktorej znalosti boli potrebné pre konkrétne ročné obdobie.⁸⁷

Keďže četník takmer na každom kroku písal rôzne správy alebo oznámenia, musel byť zručným pisárom, vedieť napísať výstižný sloh, rýchlo a zrozumiteľne sa vyjadrovať. Z tohto dôvodu sa musel neustále učiť a naučené vedomosti a zručnosti neustále cvičiť. Na tento účel slúžili písomné úlohy, ktoré mali mladého četníka naučiť formám úradného dopisovania a vycvičiť ho v písaní slohu. Staršieho četníka mali zdokonaľiť v písaní zrozumiteľného slohu, ako aj udržiavať jeho doterajšie znalosti na požadovanej úrovni. Pre zadávanie úloh platili jasné podmienky. V prvých dvoch rokoch četníckej služby četníci vypracovávali štyri písomné úlohy za mesiac. Išlo o jednoduchšie úlohy. V treťom a štvrtom roku služby vypracovávali pokročilejší četníci dve úlohy za mesiac. Ak boli medzi nimi slabší pisári, vypracovávali tri až štyri úlohy. V prípade, že četník ovládal veľmi dobre písanie slohu, mohol byť od písomných úloh oslobodený. Aby však nestratili zručnosti, museli vypracovať jednu zložitú úlohu pri každej kontrole veliteľa oddelenia alebo vyšších dôstojníkov. Témy sa čerpali z praxe. Spracovávali ich v rámci služby alebo po službe, pričom museli byť odovzdané veliteľovi stanice v stanovenom termíne. Na písomné úlohy si museli založiť pracovný zošit, ktorý im neskôr slúžil ako učebná pomôcka. Okrem písomných úloh četníci písali aj diktáty, aby ovládali spisovný jazyk a naučili sa pravopis a krasopis. Na zmiešaných územiach museli ešte nadiktovaný text prepísať do jazyka menšín.⁸⁸

Záver

Frazéma „píše ako český žandár“ právom patrí k nehmotnému dedičstvu občanov Slovenskej republiky. Vychádza z reálnej historickej udalosti, ktorá sa udiala na súčasnom území Slovenska v období prvej Československej republiky. Tento fakt jej dodáva lokálnu jedinečnosť. Z hľadiska jej významu je odrazom vážnosti a rešpektu, ktorý si získali četníci v spoločnosti vďaka svojmu profesionálnemu vystupovaniu a mravným hodnotám. Kultúra správania sa četníkov bola založená na prepracovanom systéme prijímania četníkov, ich vzdelávania, správania sa a vystupovania na verejnosti. Povinnosti četníkov, ako aj ich práva a zákazy boli zákonom stanovené a detailne rozpracované v četníckych predpisoch a nariadeniach.

Četníctvo svojou existenciou výrazne vplývalo na dianie vtedajšej spoločnosti, a naďalej pôsobí aj na tú dnešnú. Ved' problematike četníctva sa v dnešnej dobe venujú nielen verejné múzeá v Slovenskej a Českej republike, ale aj dobrovoľné občianske združenia, spolky a kluby. Zaoberajú sa najmä zbierkovou činnosťou, renováciou zbierkových predmetov, organizovaním spomienkových akcií, pietnych akcií, prednášok, diskusií a publikačnou činnosťou. Dokonca niektoré z nich v Českej republike organizujú aj múzejné inscenácie, pričom vychádzajú z historických udalostí, ktoré sa skutočne stali. Využívajú pri tom historické artefakty, dobové dokumenty a ich repliky. Svojou činnosťou vytvárajú vzťah medzi zbierkami a záujmami návštevníkov, čím zabezpečujú istú formu múzejného vzdelávania. Týmto oživovaním histórie založenej na historickej udalosti vplývajú na výchovu návštevníkov a budujú v nich vzťah ku kultúrnemu dedičstvu.

Nehmotné kultúrne dedičstvo je spojené s konkrétnym priestorom, poskytuje príslušným spoločnostiam pocit identity, pomáha zachovávať kultúrnu identitu a jej odovzdávanie budúcim generáciám.⁸⁹

---

⁸⁷ Tamže, s. 34.

⁸⁸ GALAŠ, Radek. *Vzdelávaní u četnictva*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.policista.cz/clanky/reportaz/vzdelavani-u-cetnictva-536/>. [cit. 23. novembra 2023].

⁸⁹ Čl. 2 ods. 1 *Dohovor na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva* [online]. Dostupné na internete: <https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/dohovor-na-ochranu-nehmotneho-kulturneho-dedicstva.pdf>. [cit. 23. novembra 2023].

Literatúra

- BOHATA, Ivana, 1978. *Protílidová úloha četníctva v letech 1918 – 1938*. Praha: Východočeské tiskárny Pardubice. 94 s.
- Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva zo dňa 28.2.2001 š. 91/2001 Zb.* [online]. Dostupné na internete: https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/1_deklaracia_NR_SR.pdf. [cit. 23. novembra 2023].
- Dohovor na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/dohovor-na-ochranu-nehmotneho-kulturneho-dedicstva.pdf>. [cit. 23. novembra 2023].
- ERHART, Josef, 1932. *Rukověť četníctva*. 3. doplnené vydanie. Nový Bydžov: Grafické závody V. & A. Janata. 574 s.
- ERHART, Josef, 1937. *Rukověť četníctva*. Praha: Knih tiskárna Typus, 476 s.
- ERHART, Josef a Oldřich PINKAS, 1923. *Sbírka četnických předpisů*. Kroměříž: Knih tiskárna J. Gusek. 215 s.
- GALAŠ, Radek. *Vzdělávání u četníctva*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.policista.cz/clanky/reportaz/vzdelavani-u-cetnictva-536/>. [cit. 23. novembra 2023].
- GALAŠ, Radek, 2019. *Československé četníctvo (1918-1929)*. Praha: Academia, 2019. 353 s. ISBN 978-80-200-3016-0.
- Instrukce pro četnické školy. 2. doplnené vydanie*, 1932. Praha: Ministerstvo vnútra. 60 s.
- KAČÍREK, Ľuboš, 2022. *Nehmotné kultúrne dedičstvo na Slovensku. Miesto: Národné osvetové centrum* [online]. Dostupné na internete: <https://www.nocka.sk/wp-content/uploads/2022/07/Nehmotne-kulturne-dedicstvo-na-Slovensku.pdf>. [cit. 23. novembra 2023].
- KAČÍREK, Ľuboš – RAGAČ, Radoslav a Pavol TIŠLIAR, 2013. *Múzeum a historické vedy: vysokoškolská učebnica*. Krakov: Spolok Slovákov v Poľsku. 285 s. ISBN 978-83-7490-585-5.
- MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ, 1999. *Dějiny policie a četníctva II: Československo (1918-1938)*. Praha: Příbramská tiskárna. 230 s. ISBN 80-902670-0-9.
- Zákon o četníctve zo dňa 14. apríla 1920, čís. 299 Zb. z. a n. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*. [online]. Dostupné na internete: https://data.atlascloud.cz/LCR/Rejstrik/Sb/public/1920/sb056-1920/299_1920/299_1920.pdf. [cit. 23. novembra 2023].

Keywords: gendarme, recruitment of gendarmes, education of gendarmes, gendarmes' schools, duties and rights of gendarmes

Summary

This scientific article deals with the idiom “he writes like a Czech gendarme”. The aim of the presented scientific article is to point out the connection between the said idiom and the system of recruitment of gendarmes, their education and official duties, rights and prohibitions. It emphasises the educational system of the gendarmerie.

Ing. Marcel Demčák
študent
Katedra etnológie a mimoeurópskych štúdií
Filozofická fakulta
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
e-mail: demcak1@ucm.sk

Recenzenti: prof. PhDr. Pavol Tišliar, PhD.
PhDr. Vladimír Malíček, PhD.